

Giriş

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Allah, Efendimiz Muhammed'e, Onun âline ve ashâbına salât ve selâm etsin! Hamd, yüce manzarlar, kıymetli mahzarlar, kayyûmî meşhedler, deymûmî duraklar sahibi, zâtının ahadiyyetinde ahad, esmâ ve sıfâtının vâyetinde vâhid olan Allah'a mahsustur. O bir büyüktür ki, mahalden münezzektir, bu nedenle mekânla vasıflanmaz. Bir kadîmdir ki, hudûstan münezzektir. Bu yüzden zaman kendisine erişmez. Cemâlinin tecelliyatından dilediğiyle mazharların elbiselerinde zâhir ve mütecellîdir. Bir bâtıdır ki, idrakî her basîret sahibinin basîretinden gizlidir. Bu nedenle mutlak kemâl dışında bir şeyle vasıflanmaz. Envârının mehâsini mevcûdâtın vecihlerinde lâyih olmuştur. Onun için onlardaki âsârı yüzünden zorunlu olarak Ona ibâdet edilir.

Ona her gündeki şe'nlerinin muktezâları olan mutlak tecelliyatıyla kendi hamdinden olan bir hamd ile hamd ederim. Böylece kulluk haklarından her hak yerine gelir. Süreklilik şüphesinden münezzektir.

Kendisi dışında gerçek anlamda bir mevcut bulunmadığı müşâhedesinin tahkiki ile şahâdet ederim ki, Allah'tan başka tanrı yoktur. Yine şahâdet ederim ki, Hakk'ın âlemdaki nazargâhı Efendimiz Muhammed, âdemoğullarında mevcut olan bütün övülecek hasletlere tahsis olunmuştur. Allah Ona, âl ve ashâbına salât ve selâm eylesin!

İmdi, ilâhî nazargâhlar ledünnî bilgilerin icmâlinin mahzarlarıdır. Çünkü bu bilgilerin tafsili ancak kul için sâbit olan ilâhî bir bağışla mümkündür. Bu bağış, yüce nazargâh ilâhî diriltmenin kendisinde veya ilim sıfatıyla gerçekten vasıflanmayla kul tarafından bazen idrak olunur. Böylece makam, hâl ve söz edeplerinden gerekli olanlarla tamamlanmış olur. Bununla birlikte bazen bu bilgilerin tafsili kulun bu nazargâhlara nüzûlü vaktine dek geciktirebilir. Dolayısıyla kul bu makama geldiğinde ya bu bilgiler kendisine ilhâmen bildirilir veya ilâhî nazargâhları keşfetmiş olan mürebbi bir şeyh kendisine bunu haber verir. Böylece kulun içinde bulunduğu vaktin edebi yerine gelir. Ancak bu nazargâhları kaçırdığı zaman bunların edebini de kaçıır. Çünkü tecellî tektir ve iki zamanda bâkî kalmaz. Bilakis *“O her gün (her an) bir şe’ndedir”* (Rahmân, 29) âyetinde de işaret edildiği üzere Allah’ın her zaman için özel bir tecellisi vardır.

İnsanlardan bazıları vardır ki, bazı ilahî nazargâhlara cebolunur ve daha sonra o nazargâhtan çıkarlar. Ancak nerede olduklarını bilmezler. Şayet içinde bulunduğu nazargâhın vasıflarını duysa şaşırır ve onun üzerinde olduğunu inkâra kalkar. Bunun nedeni bilgisinin zayıflığından ve anlayışının eksikliğindedir. Çünkü kafa karışıklığı ancak zayıflara özgü bir durumdur.

Bil ki, her nazargâhın bir âfeti vardır. Bu âfet bilinmediğinde bu nazargâha girenin bunun bir üstündeki nazargâha yükselmesine mânî olup onun bu nazargâhta takılıp kalmasına neden olur. Kul bunun farkına vardığında bu nazargâhtan başka bir nazargâha yükselir. Nazargâhların Allah’a mülhak olması gibi âfet de kula mülhaktır.

Ben burada sana 101 nazargâhı anlatacak ve her nazargâhın hâlinen mümkün olanı sana açıklayacağım. Sonra da bunun sonunda o nazargâhtaki kulun hâlinin âfetini söyleyeceğim. Böylece kul, bununla Allah'ın yardımını gözelebilir. Diğer taraftan bu nazargâhları bunların altında ve üstünde olanlarla kıyas edebilir. Allah doğruya muvaffak kılandır. Dönüş Onadır.

FASIL

Burada bu kitabı inceleyen kişiyi eğriliğe ve zelleye düşmekten koruyacak ve onu hatâ ve halelden menedecek asılları ortaya koymayı istedik. Çünkü tâliplerden birinin müekkelidir. Onun katında bu asıllar usûl-i dînin kaideleri olurlar.

İmdi sana deriz ki, ey kardeş! Allah seni muvaffak kılsın bil ki, hakikatler şeriatların asıllarıdır. Şeriatlar ise hakikatlerin bilinmesinin usûl-i metâlibidir. Bizim bu ilmimizi kesbî öğrenmeyle veya ilham yoluyla öğrenmek isteyen kişinin kendisine vârid olan bilgileri kitap, sünnet ve cemaatte sâbit olan meşrû usullere kıyas etmesi gerekir. Bu bilgileri eğer şerâite uygun bulursa ona îtikad edebilir ve onunla süslenir. Eğer şerîata aykırı bulursa o zaman onu kullanmaz. Tâ ki, Allah kendisine o bilgiyi şerîattan destekleyen bir şey açana dek. Ancak o zaman bu bilgiyi kullanabilir.

Bu nedenle imâm-ı ekmel dedi ki: “Şeriatın desteklemediği hakikat zındıklıktır.” Bu sözle o şunu kastetmektedir: Şeriatlar tarafından desteklenmeyen hakikatlerden sana vârid olan bir bilginin kullanımını senden sâdır olan bir zındıklıktır. Çünkü sen şeriatların aksine bir davranışta bulunmuş olursun. Yoksa bu söz hakikatlerde bir zındıklık bulunduğu anlamına gelmez. Zîra hakikatlerde olan hiçbir mesele yoktur ki, onu kitap ve sünnet desteklemesin. Bu nedenle senin için dört asil tespit etmemiz gerekmektedir:

Birinci Asıl

Allah Teâlâ'nın kadîm, bir, eşsiz, benzersiz ve ortaksız, imkân dairesine girmeyen ve yokluk tarafından öncelenmeyen, cisim veya ruh veya mânâ olmayan, sûreti bulunmayan, diğer şeyler gibi olmayan bir şey olduğuna inan. Ne bir şey Ona hulûl eder ne de O bir şeye hulûl eder. Ne bir şey Ona katışır ne de O bir şeye katışır. Yönlerden, hadlerden, sınırlardan ezeli ve ebedî olarak münezzehtir.

İkinci Asıl

Muhammed'in (s.a.s) mukarreblerin en fazîletlisi ve âlemlerin rabbinin peygamberlerinin en yetkini olduğuna inan. O apaçık bir gerçekle geldi. Kesin doğru söz söyledi. Çeşitli tembihlerle dikkat çekmediği hiçbir güzellik bırakmadı. Çeşitli delâlet vâsıtalarıyla çağırmadığı hiçbir yakınlık bırakmadı. O peygamberlerin mührüdür. Mukarreblerin baş tâcîdır. Allah Ona ve bütün âl ve ashâbına salât ve selâm eylesin!

Üçüncü Asıl

Muhammed'in (s.a.s) Allah'ın kitabından getirdiklerine inan. Ba'sa, nüşûra, kıyâmete, hesaba ve bu dünyadan ayrılık sırasında ortaya çıkan işaretlerden ve vaad ve vaidden Onun haber verdiği diğer şeylere de inan.

Dördüncü Asıl

Bu ilmi talebini sırf vechullah için Allah'ı tanımaya (mârifetullah) özgü kıl! Allah'ı tanıma isteğin ise Allah'ın tanımaya lâyık olmasından dolayı olsun. Yoksa Onu tanımayı Ona vâsıl olmak ve Onu tanımak için olmasın.

Ayrıca sana Allah'ın senin için mümkün kıldığı ölçüde nefis tezkiyesi ve nefsi temizleme ameliyesi de gerekir.

***

Artık kitaba giriş yapabiliriz. Allah doğruya muvaffak kıl-sın! Bu da nazargâhların fihristidir:

1. “Allah’ı görüyormuşsun gibi ibâdet et!” nazargâhı
2. Murâkabe nazargâhı
3. Mutlak anlamda tecellî nazargâhı
4. Şuhûd nazargâhı
5. Vücûd nazargâhı
6. Tecellî-yi ef‘âl nazargâhı
7. Tecellî-yi sıfât nazargâhı
8. “Nefsini terk et öyle gel!” nazargâhı
9. İsimler ve sıfatların muhâdarası ve birbirleriyle ko-nuşmaları nazargâhı
10. Zâtî fenâ nazargâhı
11. Fenâdan fânî olma nazargâhı
12. Bekâ nazargâhı
13. Telvîn nazargâhı
14. Temkin nazargâhı
15. Mükâleme nazargâhı
16. Müsâmere nazargâhı
17. Muhâtaba nazargâhı
18. Muhâdese nazargâhı
19. Müsâyere nazargâhı
20. Tâlim nazargâhı
21. Vukûf nazargâhı

22. Seyr nazargâhı
23. Rücû‘ nazargâhı
24. Beşâir nazargâhı
25. Nezâir nazargâhı
26. İlim nazargâhı
27. Ayn nazargâhı
28. Hak nazargâhı
29. Hakikat nazargâhı
30. Vahdet nazargâhı
31. İbhâm nazargâhı
32. Fetk nazargâhı
33. İcmâl nazargâhı
34. Cüz’î tafsîl nazargâhı
35. Itlâk nazargâhı
36. Takyîd nazargâhı
37. Visâl nazargâhı
38. Fisâl nazargâhı
39. Tecrîd nazargâhı
40. Tefrîd nazargâhı
41. Hal’-i izâr nazargâhı
42. Setr-i hâl nazargâhı
43. Melâmet nazargâhı
44. Tasavvuf nazargâhı
45. Tezanduk nazargâhı
46. Merâsimle vukûf nazargâhı
47. Kûfür nazargâhı
48. İman nazargâhı

49. İhsan nazargâhı
50. Şahâdet nazargâhı
51. Sıddîkiyyet nazargâhı
52. Kurbet nazargâhı
53. Ubûdiyyet nazargâhı
54. Hidâyet nazargâhı
55. Bidâyet nazargâhı
56. Nihâyet nazargâhı
57. Gâye nazargâhı
58. Cemâl nazargâhı
59. Celâl nazargâhı
60. Kemâl nazargâhı
61. İstivâ nazargâhı
62. İstîlâ nazargâhı
63. Lezzet-i sâriyye nazargâhı
64. Keşf ve iyân nazargâhı
65. Setr nazargâhı
66. Mertebeler nazargâhı
67. Hazretler nazargâhı
68. Hil'at ve Mevhibeler Nazargâhı
69. Sırlar nazargâhı
70. Muhtelif yollar nazargâhı
71. Sırât-ı müstakîm nazargâhı
72. İnâyet nazargâhı
73. Memleket nazargâhı
74. Harf nazargâhı
75. Kelâm nazargâhı

76. Sûret nazargâhı
77. Mânâ nazargâhı
78. Mârifetler nazargâhı
79. Tenkîr nazargâhı
80. Maiyet nazargâhı
81. İndiyyet nazargâhı
82. Estağfirullah nazargâhı
83. Subhânallah nazargâhı
84. Elhamdülillah nazargâhı
85. Lâ ilâhe illallah nazargâhı
86. Allâhu Ekber nazargâhı
87. Lâ havle ve lâ kuvvete illa billâhi'l-Aliyyi'l-Azîm nazargâhı
88. Müheyyem melekler nazargâhı
89. Arş nazargâhı
90. Kürsî nazargâhı
91. Kalem-i A'lâ nazargâhı
92. Kevn nazargâhı
93. Levh nazargâhı
94. Sidretü'l-müntehâ nazargâhı
95. "Sen kimsin?" nazargâhı
96. "Ben kimim?" nazargâhı
97. İşâret nazargâhı
98. Beht nazargâhı
99. "*Hiçbir şey yoktur ki, bizim katımızda onun hazineleri olmasın*" nazargâhı
100. "Ol der hemen olur" nazargâhı
101. "İdrakten âciz olmak idraktır" nazargâhı

Nazargâhların fihristi burada son buluyor.

* * *

Bil ki, ben bu nazargâhları münâzelâtta ehlullahın fetihleri sırasında hâsıl olan tertibe göre sıralamadım. Aksine bana bu kitabın vazedilmesinde emrolunan şekilde sıraladım. Yani bu nazargâhlardan bazıları münâzele tertibine göre, bazıları ise değildir. Bununla birlikte sıra düzenimiz ilâhîdir. Bu yüzden de bu konuda bize karşı çıkılmaz. Çünkü Allah'ın işinde şâibe yoktur.

Kitabı okuyanın ondan istifâde etmesi işi Allah'ın sorumluluğundadır. Allah bu kitabı taşıyana fazlıyla nimetler versin! O bana yeter! Rabbim ne güzel bir rabdir! Allah Efendimiz Muhammed'e, Onun âl ve ashâbına salât ve selâm eylesin!